1. હરિયાળી ક્રાંતિ વિશે લખો.

- હરિયાળી ક્રાંતિ એટલે હેક્ટર દીઠ વધારે ઉત્પાદન આપી શકે તેવાં બીજને પૂરતા પ્રમાણમાં રાસાયણિક ખાતર અને જંતુનાશક દવાનો તથા યોગ્ય પાણી પૂરું પાડીને થતી ઉત્પાદનવૃદ્ધિ. 1940માં મેક્સિકોએ તેની શરૂઆત કરી. ભારતમાં 1961માં હરિયાળી કાંતિ અમલમાં આવી. જેનાથી કૃષિક્ષેત્રે ભારતમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો. અનાજના ક્ષેત્રે ભારત સ્વાવલંબી પ્રવું. આમ કરવાથી ક્રાતિએ ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે ક્રાંતિકારી પરિણામો આપ્યા છે.

2. સંદેશાવ્યવહાર ક્ષેત્રે થયેલ વિકાસની માહિતી આપો.

- ભારત માં સંદેશાવ્યવહારની શરૂઆત રેડિયાથી થઈ. 1930માં બ્રિટિશ સરકારે રેડિયો પ્રસારણને પોતાના હસ્તક લીધું, જેનું 1936માં ઓલ ઇન્ડિયા રેડિયો નામ આપવામાં આવ્યું. જે આકાશવાણી તરીકે જણીતા બન્યા છે 1985 માં 71 ચેનલો હતી જ 1994માં 160 થઈ.
- ભારતમાં 1965માં દૂરદર્શનની પ્રાયોગિક ધોરણે શરૂઆત થઈ હતી, 1987માં રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમો, 1989માં બપોરના પ્રસારણ, 1984 માં પ્રાયોજક શ્રેણીનો પ્રારંભ થયો. આજે સરકારી દૂરદર્શનોની વિવિધ ચેનલો સાથે અનેક ખાનગી ચેનલો પોતાનું પ્રસારણ કર્યું છે.
- આઝાદીના સમયે 23,236 જેટલી પોસ્ટ ઓફિસો આજે 2,00,000 થી વધુ ઓફિસો દ્વારા પોતાની સેવાઓ આપે છે. 1994થી મનીઓર્ડર ઉપગ્રહની મદદથી મોકલવાની શરૂઆત થઈ. આજે ટેલિફોનની સાથે સેલફોનની સેવાઓ દ્વારા સંદેશાવ્યવહાર ખૂબ જ ઝડપી, સરળ અને ઓછો ખર્ચાળ બનતો જાય છે.

3. ઓધોગિકીકરણ વિશે માહિતી આપો.

- ભારતના આર્થિક વિકાસ માટે પંચવર્ષીય યોજનામાં દેશમાં ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રનો વિકાસ થાય તે માટે આયોજનબદ્ધ રીતે આ દિશામાં વિકાસના પ્રયાસો શરૂ કરવામાં આવ્યા. દેશમાં ઔદ્યોગિકરણ દ્વારા સુતરાઉ કાપડ, ખાંડ, લોખંડ પોલોદ,રસાયણ,કોલસા ઉધોગમાં નોંધપાત્ર વિકાસ કરી આ ક્ષેત્રોમાં સ્વાવલંબી બન્યા, કેટલીક ચીજવસ્તુઓની નિકાસ પણ કરવા લાગ્યા. ઔધોગિકીકરણને પરિણામે દેશનો સરેરાશ વિકાસદર 6% થી 7% જેટલો રહ્યો હતો, અને તેની સાથે કારખાનાના કામદારો માં શિક્ષણ થકી નવું કૌશલ્ય અને સંચાલકોના એક વર્ગની જરૂરિયાત ઊભી થઈ.

4. ભારતપાકિસ્તાન સંબંધો વિશે નોંધ લખો.

- બ્રિટિશ શાસનની કૂટનીતિને પરિણામે 1947માં અખંડ ભારતના ધર્મ આધારિત ભારત અને પાકિસ્તાન એવાં બે રાષ્ટ્રો અસ્તિત્વમાં આવ્યા, આ દેશો વચ્ચેની આંતરરાષ્ટ્રીય સરહદોની બાબતે આજ સુધી વિવાદ રહ્યો છે. કાશ્મીર બંને દેશો માટે સંવેદનશીલ મામલો રહ્યો છે.
- જેને કારણે 1948, 1965, 1971 અને 1999માં યુદ્ધો થયા. જે તમામમાં પાકિસ્તાનની હાર થઈ. ભારત હંમેશા પડોશીઓ સાથેના શાંતિમય સંબંધો પ્રસ્થાપિત કરવામાં અગ્રેસર રહ્યો છે. તાશ્કેદ કરાર, સિમલા કરાર, આગ્રાશિખર સંમેલન,સમજોતા એક્સપ્રેસ, લાહોર બસ સેવા શરૂ કરી.

➢ ભારતની તમામ સરકારોએ સુસંબંધો પ્રસ્થાપિત કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે. પરંતુ, પાકિસ્તાન છે કે માનતું જ નથી. પંજાબમાં શીખ આંદોલન, જમ્મુકાશ્મીરમાં અલગાવવાદ અને આંતકવાદમાં પાકિસ્તાનના હાથ હોવાના પૂરાવા મળેલ છે. ભારતના શાંતિપૂર્ણ સંબંધો જાળવવાની ભારતની નીતિનો પાકિસ્તાને યોગ્ય પ્રતિભાવ આપતા નથી.

5. ભારતશ્રીલંકા સંબંધો વિશે નોંધ લખો.

➢ રામાયણ કાળથી ભારતશ્રીલંકા વચ્ચેના સંબંધો બંધાયેલ જોવા મળે છે. ભારતના તમિલ લોકો મોટી સંખ્યામાં શ્રીલંકામાં વસવાટ કરે છે. તેઓની નાગરિકત્વના પ્રશ્નો, તેઓની સાથે રાખવામાં આવતા ભેદભાવ, અલગ તમિલ રાજયની માંગણીને કારણે તમિલો અને શ્રીલંકન સરકાર વચ્ચે ઘર્ષણ શરૂ થયો. પ્રભાકરનની આગેવાની હેઠળ ન્ૈંઈ એ શ્રીલંકામાં ત્રાસવાદી પ્રવૃત્તિઓ કરી.

➢ ભારતના તે સમયના વડાપ્રધાન રાજીવગાંધીએ ભારતીય સેનાને શ્રીલંકામાં શાંતિ સ્થાપવા મોકલ્યું હતું. પરિણામે પેરામ્બદુર ખાતે રાજીવ ગાંધીની હત્યા થઈ. વર્તમાન સમયમાં ભારતના વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ તમિલ પ્રભાવિત જાફનાની મુલાકાત લઈ, અસરગ્રસ્તો માટે 27000 જેટલા માનો બાંધવા આર્થિક સહાય જાહેર કરી. આજે ભારત અને શ્રીલંકા વચ્ચે મૈત્રીપૂર્ણ સંબંધો જોવા મળે છે.

6. ભારત સરકારે શ્રીલંકામાં શા માટે લશકર મોકલ્યું હતું?

➢ વર્ષોથી શ્રીલંકામાં સ્થાયી વસવાટ કરતા ભારતના નાગરિકત્વ વિહોણા તમિલ લો કોએ લડાયક લશ્કરી સંગઠનો રચી શ્રીલંકાની સરકાર આક્રમક લડત શરૂ કરી. પોતાની માંગણીઓના સમર્થનમાં લડાયક બનતાં જતાં તમિલ સંગઠનોને અંકુશીત કરવા શ્રીલંકાની સરકાર સમક્ષ શાંતિદળોની માગણી કરી. આથી ભારત સરકારે શ્રીલંકામાં લગભગ 80,000 સૈનિકોનું લશ્કર મોકલ્યું હતું.